

O'SMIRLARNING PEDAGOGIK VA PSIXALOGIK O'SISH DAVRI

Tajibayeva Sarbinaz Tlegenovna

Qoraqalpog'iston Respublikasi Agro IT texnikumi

Ishlab chiqarish ta'limi bo'yicha direktor o'rinbosari

Annotatsiya: *Ushbu maqolada o'smirlik davrining xususiyatlari, jismoniy va psixalogik o'zgarishlar, shuningdek pedagogik rivojlanish, mustaqil o'sish, o'qishga motivatsiya, guruh ishlarini rivojlantirish va psixalogik o'sish aspektlarini ko'rib chiqamiz.*

Kalit so'zlar: *o'smirli, rivojlanish, jismoniy o'zgarishlar, psixologik rivojlanish, pedagogika, mustaqil fikrlash, guruh ishlari, ota-onalar roli, ta'limchilar roli.*

Аннотация: *В данной статье мы рассматриваем особенности подросткового возраста, физические и психологические изменения, а также аспекты педагогического развития, самостоятельного роста, мотивации к учебе, развития групповой работы и психологического роста.*

Ключевые слова: *подросток, развитие, физические изменения, психологическое развитие, педагогика, самостоятельное мышление, групповая работа, роль родителей, роль воспитателей.*

Abstract: *In this article, we consider the characteristics of adolescence, physical and psychological changes, as well as aspects of pedagogical development, independent growth, motivation to study, development of group work and psychological growth.*

Key words: *adolescent, development, physical changes, psychological development, pedagogy, independent thinking, group work, role of parents, role of educators.*

Psixologik o'zgarishlar: O'smirlar o'z his-tuyg'ularini anglashda qiyinchiliklarga duch keladilar. Ular ko'pincha ichki qarama-qarshiliklar, tashvishlar va stressni boshdan kechirishadi hamda shaxsiyatlarini shakillantirishni boshlaydilar. Ijtimoiy o'zgarish: ushbu yoshda o'smirlar ijtimoiy aloqalarni faol ravishda shakillantiradilar, ota-onalardan mustaqillikni izlaydilar va yangi do'stliklar o'rnatadilar. O'smirlar davrida ijtimoiy rollarda va identitetni o'rganish muhimdir. Ular turli guruhlar ichida qanday rol o'ynashlarini sinab ko'radilar va bu jarayon o'z-o'zini anglashda yordam beradi. Shuningdek o'smirlarning pedagogik rivojlanishi quyidagilarni o'z ichiga oladi:

- O'qishga Motivatsiya: O'smirlar qiziqishlari va ehtiyojlariga mos keladigan materiallar bilan ishlaganda ko'proq ishtirok etadilar. Interaktiv ta'lim usullaridan foydalanish motivatsiyani oshirishi mumkin O'smirlar o'zlarini faol ishtirok etayotganlarini his qilganda, o'qish jarayoni samarali hamda qiziqarli bo'ladi.

- Mustaqil o'sish: O'smirlarni mustaqil fikrlash va o'rganish ko'nikmalarini rivojlantirish muhimdir, ular o'z fikrlarini ifoda etishni, muammolarni hal qilishni va tanlovlarni qilishni o'rganishlari kerak. Bu esa ularning shaxsiy o'sishiga hissa qo'shadi.

- Guruh Ishlarini rivojlantirish: Guruh loyihalarida ishtirok etish o'smirlarning ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirishga va samarali hamkorlik qilishni o'rganishga yordam beradi hamda fikr almashishni va jamoaviy ishlarni boshqarishni o'rganishadilar. Bu ko'nikmalar kelajakda professional hayotda ham juda foydali bo'ladi.

Psixologik O'sish: o'smirlarning psixologik o'sishi ularning hissiy va ruhiy holatini anglatadi. Bu jarayonda quyidagi jihatlarni e'tiborga olinishi lozim:

1. Shaxsiyatni shakillantirish: O'smirlar o'z shaxsiyatlarini aniqlashga harakat qiladilar. Ular kimligini, qayerdan kelganini va kelajakda kim bo'lishni tushunishga intilishadi.

2. Hissiy rivojlanish: O'smirlar his-tuyg'ularini anglash va boshqarishni o'rganishlari kerak. Bu jarayon stressni boshqarish va ijtimoiy vaziyatlarda to'g'ri munosabatda bo'lishga yordam beradi.

3. Stress va tashvish: O'smirlik davrida stress va tashvish ko'payishi mumkin. Ota-onalar va o'qituvchilar bu holatlarni e'tiborga olib, yordam berishlari zarur chunki ushbu qiyinchiliklarni yengib o'tishida muhim rol o'ynaydi. O'smirlarning pedagogik o'sishida ta'limchilarning roli juda muhimdir.

Ular o'smirlarning shaxsiy va akademik rivojlanishiga katta ta'sir ko'rsatadilar. Quyidagi jihatlar ta'limchilarning o'smirlar uchun ahamiyatini ko'rsatadi masalan:mentoring, shaxsiy rivojlanish, akademik motivatsiya, hissiy qo'llab-quvvatlash,o'zini-o'zi anglash kabilarni sanab o'tishimiz mumkin. **O'z-o'zini Boshqarish:** O'smirlar o'z vaqtlarini va resurslarini samarali boshqarishni o'rganishlari kerak. Bu ko'nikma ularning mustaqil hayotga tayyorgarlik ko'rishlariga yordam beradi.Ushbu jihatlar o'smirlarning pedagogik rivojlanishini yanada chuqurlashtiradi va ular uchun muvaffaqiyatli kelajakni ta'minlaydi. Shuningdek o'smirlar ijodiy faoliyatlarda ishtirok etish orqali o'z qobiliyatlarini rivojlantiradilar. San'at, musiqa yoki boshqa ijodiy faoliyatlar orqali ular yangi g'oyalarni ishlab chiqish va muammolarni innovatsion tarzda hal qilish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Kreativlik ularning o'z-o'zini ifoda etishiga yordam beradi. Shuningdek jismoniy o'zgarishlar o'smirlik davrida jismoniy o'zgarishlar quyidagi jihatlarni o'z ichiga oladi:

- O'sish Tezligi: O'smirlar tez o'sadi, bu esa ularning tana tuzilishini o'zgartiradi.
- Gormonal O'zgarishlar: Gormonlar jinsiy rivojlanishni boshqaradi, bu esa emotsional holatga ta'sir qiladi.
- Tana Tasviri: O'smirlar o'z tana tasvirini shakllantirishda qiyinchiliklarga duch kelishi mumkin, bu esa ularning o'ziga bo'lgan ishonchiga ta'sir qiladi. O'smirlik davri — bu murakkab va qiziqarli davr bo'lib, unda pedagogik va

psixologik o'sish jarayonlari bir-biri bilan chambarchas bog'liqdir. O'qituvchilar va ota-onalar o'smirlarning rivojlanishini qo'llab-quvvatlash uchun ularning ehtiyojlarini tushunishlari, motivatsiyalarini oshirishlari va ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirishlari, ularning ijtimoiylashuvi va sog'lom shaxsiyat shakillanishini qo'llab quvvatlash uchun zarurdir. Bu jarayonlarni to'g'ri boshqarish orqali o'smirlarning shaxsiyati va bilim darajasi yanada mustahkamlanadi.

Foydalanilga adabiyotlar va havolalar:

1. O'smirlik davrining psixalogik qiyinchiliklari. Zaxira Turdimuratovna. 2021.
2. Pedagogika islohotlari va ularning yechimlari Gopporova Arofatxon Ermamat qiz. 2024.
3. O'smirlik davrining psixalogik xususiyatlari. www.oriens.uz.